

Ο ΜΟΥΣΑΦΙΡΗΣ

«Λξαφνα, στὸν ὕπνο μου μέσα, μὲ φάνηκε
πῶς τὸ ρολόγι μου σπάνει. Δὲν τᾶκουγα πιὰ. Εὐ-
πνησα τὴν ἴδια στιγμὴ καὶ ἄρχισα ἀμέσως νὰ μετρῶ.
Μετροῦσα καὶ στέκουμουν καὶ δὲν τολμοῦσα. Εἰ-

Θὰ πάρω χαρτί νὰ τὰ σημειώσω. Στάσου ἂν
διοῦμε.

Ἡ ἀδερφή μου. Ὁ ἄντρας της· δύο. Τὰ τρία
τοὺς τὰ παιδιά· πέντε. Ὁ παππούς· ἕξι. Ἡ μη-

ΨΥΧΑΡΗΣ

ταν ἡ ὥρα μιὰ τὸ πρωί. Ἐκεῖ ποῦ κοιμοῦμουν
ἡσυχά, δὲν ξέρω πῶς, μὲ κατέβηκε μιὰ ὑποψία,
ὀρμητικά, σὰν τᾶστροπελέκι. Καὶ τώρα, μὲ τὰ
μάτια ἀνοιχτά, πολεμοῦσα καὶ δὲν μποροῦσα νὰ
τελειώσω τὸ λογαριασμὸ μου.

τέρα· ἑφτά. Ὁ θεὸς κ' ἡ θειά· ἑννιά. Τὰ ξαδέρ-
φια μας· ἑντεκα. Ἐγώ· δώδεκα.

Κ' οἱ δούλοι κοιμοῦνται στ' ἄλλο τὸ σπίτι.

Εἶναι κι ἄφτὸς ὁ καταραμένος. Ὁ μουσαφί-
ρης. Τοῦ πατέρα ὁ φίλος. Τὴν ἀνοιξη, κάθε χρόνο,

πρέπει ν᾿ἔρθῃ στὴν ἐξοχή, νὰ μᾶς κάμῃ βίζιτα.

Δώδεκα.

Καθίσαμε τὸ λοιπὸν στὸ τραπέζι δεκατρεῖς.

Θὰ κοιμηθοῦμε δεκατρεῖς ὅλη τὴ νύχτα.

Ὅχι! Δὲ γίνεται. Εἶναι ἀδύνατον νὰ γίνη.

Δὲν μπορεῖ νὰ ξυπνήσουμε δεκατρεῖς.

Θὰ ξυπνήσουμε δώδεκα.

Ποιὸς ἄραγες, ποιὸς εἶναι ποῦ δὲ θὰ ξυπνήσῃ με τοὺς ἄλλους;

Ποιὸς; Ἐγὼ ποῦ τὸ συλλογίστηκα. Εἶναι ἀλήθεια ποῦ θὰ πεθάνω; Προτοῦ φέξῃ;

Τί νὰ κάμω; τί νὰ κάμω, γιὰ νὰ γλυτώσω;

Ὁ ἴδιος ἀφτός ὁ καταραμένος ποῦ ἤρθε καὶ πέρσι.

Ἡσύχασα! Ὁ φόβος μου δὲν εἶχε τὸν τόπο του. Τίποτις δὲ θὰ μὲ τύχῃ. Νὰ ποῦ ἤρθε καὶ πέρσι καὶ δὲν ἔπαθε τίποτε κανεῖς.

Πέρσι; Θυμοῦμαι. Φρίκη μὲ πιάνει.

Ναί, πέρσι, τὴν ἄνοιξη, σωστός ἕνας χρόνος, εἴταν πάλε ἀφτός εἶδω.

Εἴταν πάλε μουσαφίρης.

Στάσου! στάσου! Ἀχ! τί τρομάρα! Σὰ νὰ φώναζε ἡ καρδιά μου φοβερά.

Λογάριασε, πρόσεχε μὴν κάμῃς λάθος. Πέρσι, τὴν ἴδια νύχτα, κοιμηθήκαμε δεκατρεῖς· πέρσι, τὴν ἴδια μέρα δεκατρεῖς καθίσαμε στὸ τραπέζι.

Λὲν πὼς πρέπει ὁ χρόνος νὰ σωθῇ, γιὰ νὰ γίνη τὸ κακό.

Ἀχ! γιατί ὁ πατέρας νὰ πεθάνῃ; Νὰ ζοῦσε, θὰ εἴμαστε δεκατέσσερεις. Πρόπερσι πέθανε· μεγάλωσαν τὰ παιδιὰ καὶ μᾶς τ᾿ἀθάλαν πιὰ κι ἀφτὰ στὸ τραπέζι μαζί μας. Ἐτσι θέλησε ὁ παππούς. Ἐτσι τὸ θέλησε ἡ κακὴ μου ἡ τύχη!

Ἡ μητέρα μὲ τόλεγε πέρσι. Εἶχε δίκιο. Ὅχι! δὲν τὴν ἄκουσα. Νὰ μὴν καθίσουμε στὸ τραπέζι δεκατρεῖς. Δὲν τὴν ἄκουγα καὶ γελοῦσα. Δὲν ἄφρησα νὰ βγοῦν τὰ παιδιὰ.

Μιὰ φορὰ νὰ πέσῃ πουθενὰ ὁ θάνατος, πέφτει καὶ ἀνασάμω δὲν ἔχει.

Ἐνα χρόνο, ἕναν ἀλάκερο χρόνο, ἔκαμε ὁ Χάρως βίγλα τριγύρω στὸ σπίτι καὶ τώρα ἐμένα θάρ-πάξῃ.

Μή! Μή!

Πότε φέγγει; Στις πέντε.

Στις πέντε, πεθαμμένος. Τέλειωσε, πάει! Νὰ μὴ φέξῃ, γιὰ τὸ νομα τοῦ θεοῦ! Ἀς μπορούσε τοῦλάχιστο νὰ φέξῃ μιὰ ὥρα πιὸ ἀργά· νὰ ξεχνιάσῃ τὸ Χάρο.

Τί εἶναι ποῦ τρίζει; Κάτι κρότους ἀκούω. Ὁ κρότος μεγαλώνει. Μὲ τρομάζει.

Κατάλαβα τί εἶναι. Τίποτις δὲν εἶναι. Τοῦ παπποῦ ἡ ἀναπνοή, στὴν κάμερη πλάγι, ποῦ κοιμάται.

Βαρειά, βαρειά παίρνει τὴν ἀναπνοή του. Δυσκολεύεται νὰ τὴν πάρῃ. Τί καρδιοχτύπια εἶναι τοῦτα; Τάκούω ἴσια μὲ δῶ.

Ἀχ! καὶ πὼς νὰ μὴν τὸ συλλογιστῶ ἀμέσως; Ἐνενηντα δυὸ χρόνῳ γέρος. Ἐκεῖνος θὰ πεθάνῃ.

Ἡρθε ἡ ὥρα του. Ἡρθε ἡ ὥρα. Καὶ πάει ὁ γέρος.

Εἶδες πὼς χωράτεθε, πὼς ἔπαιζε κάτω στὸ τραπέζι μαζί μας; Ὁ Χάρως πίσω του στεκότανε καὶ στραβοκοίταζε. Θὰ παλέψῃ ὁ γέρος· εἶναι σὰν τὸ σίδερο. Μὰ τί θέλεις πιὰ;

Σώπασε τὸ καρδιοχτύπι. Τί; Κι ὅλας; Νὰ ποῦ ξαναρχίσει. Τί καρδιοχτύπι τρομερό. Σηκώνεται, περπατεῖ, τρέχει τρέχει τὸ καρδιοχτύπι, μπαίνει στὴν κάμερή μου, στὰ σεντόνια μου μέσα, στὸ ποκάμισό μου, στὸ στῆθος μου μπῆκε.

Δὲν εἴταν τοῦ παπποῦ τὸ καρδιοχτύπι. Εἴταν τὸ δικό μου — καὶ τώρα τ᾿ακούω.

Μεγαλώνει, μεγαλώνει ὥρα τὴν ὥρα.

Ξέρω πιὰ ποῦ θὰ πεθάνω, Θεοφάνερα τὸ βλέπω. Θὰ πεθάνω μόνο καὶ μόνο γιατί φοβοῦμαι πὼς θὰ πεθάνω.

Ὁ καταραμένος ὁ μουσαφίρης! Ἐκεῖνος ὅλα τὰ φταίει.

Γίνεται τέτοιο πρᾶμα; Ἐγώ, ἐγὼ νὰ φοβοῦμαι; Ἐγὼ νὰ τρέμω; Ἐγὼ νὰ πιστέβω σ' ἀφτὰ καὶ νὰ πεθάνω ποῦ τὰ πιστέβω; Δὲ γίνεται. Νὰ συλλογιστῶ, ν᾿ἔρθω στὸ νοῦ μου. Δὲν μπορῶ. Εἶναι ἀλήθεια ποῦ δὲν μπορῶ; Καὶ γιατί, γιατί; Τί ἀνεξήγητο ποῦ εἶναι! Διάβασε, σπούδασε στὰ βιβλία, δυνάμωσε τὰ μυαλά σου· ὕστερα νὰ ποῦ κατάντησες· ἀκούς τέτοια παραμύθια! Καὶ ποιὸς ἀφτός; Ἐγὼ ποῦ καὶ θρησκός δὲν εἶμαι, δὲν εἶμαι διόλου.

Ἰσια ἴσια γιὰ τοῦτο. Εἶμαι τώρα μόνος καὶ φοβοῦμαι.

Μόνος, ὀλομόναχος. Ὁ κόσμος καὶ γώ. Τίποτις ἄλλο. Στὸν οὐρανὸ κανέναν!

Καὶ τί ἔχει νὰ πῇ; Ἀς εἶναι στὸν οὐρανὸ ἡ ἄς μὴν εἶναι, ὅπως κι ἂν τὸ πάρῃς, ἡ ἔτσι ἡ ἄλλως, ἡ ἰδέα μου μπορεῖ πάντα νὰ εἶναι μπόσιχη. Καὶ δὲν τὸ βλέπω πὼς εἶναι παραμύθια; Φτάνει πιὰ. Πρέπει νὰ φανῶ ἄντρας. Τί; δὲν τὸ κατώρθωσα ἀκόμη νὰ τὰ ξεφορτωθῶ, νὰ τὰ ξετινάξω ἀφτὰ τὰ παιδιὰ καὶ ἴσια ποῦ εἶναι ντροπή;

Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς...

Μ' ἔμαθε ἡ μάνα μου νὰ τὸ λέω. Ἀς τὸ πῶ καὶ τώρα, νὰ μὲ σώσῃ· τί πειράζει; Ὅχι! δὲν ἔχει δύναμη νὰ μὲ σώσῃ, ἀφοῦ δὲν πιστέβω. Τέλειωσε! Θὰ πεθάνω.

Νὰ ποῦ κατὶ νόημα ἔχουν κι ἀφτὰ τὰ παραμύθια. Πὲς τα ἀνόητα ὅσο θέλεις· σὲ κυνηγοῦν ὅπου πᾶς, σὲ παραχαλίζουνε, σοῦ βάζουν ἄνω κάτω τὸ κεφάλι καὶ γίνεται τότες τὸ κακό. Νομίζεις πὼς κατὶ θὰ τύχῃ, καὶ τυχαίνει, γιατί τὸ νομίζεις.

Τρεῖς ἡμῖς.

Χτύπα, χτύπα, καρδιά μου, καὶ σπάσε σὰν τὸ ρολόγι.

Ἐπρεπε νάχω τίποτις ἀπάνω μου, κανένα φυλαχτό, ὅ τι κι ἂν εἶναι. Τόχεις καὶ σοῦ δίνει θάρρος καὶ σὲ προφυλάγει. Νὰ τὸ πιάσω, νὰ τὸ βαστάξω, νὰ μὴ φύγῃ.

Ἀχ! τί σκουπιδὶ ποῦ εἶναι ὁ ἄθρωπος! Ναί! τὸ θάρρος εἶναι ποῦ τοῦ λείπει. Δὲ θέλει μοναξιά· εἶναι γεμάτος ἀγάπη καὶ πόνο, ἔχει ἀπέραντη καρδιά κι ὅλα τὰ ζωντανέβει καὶ σ' ὅλα μέσα βάζει τὴν ψυχὴ του. Νομίζει πῶς ὅλα ἔχουν τὴν ἴδια ψυχὴ καὶ πῶς ἀπὸ παντοῦ βγαίνει θλίψη ἢ χαρά.

Καὶ ποῖος ξέρεῖ ἂν ἔχῃ λάθος!

Νά ποῦ ἔβλαψε, νά ποῦ μπορεῖ κ' ἓνα νούμερο νὰ βλάψῃ.

Τέσσερις παρὰ κάρτο.

Ἐρχεται ὁ Χάρος καὶ τοῦ κάκου.

Ὅλα, ὅλα τὰ ξαναβλέπω μὲ μιᾶς. Τὰ χαρούμενά μου τὰ νιάτα, τὴ ζωὴ μου ἀπὸ παιδί. Κάθουνταν ὁ παππούς ἀπάνω στὸ σοφᾶ καὶ μ' ἐπαιρνε στὴ γούνα του μέσα καὶ κρύφτουμι καὶ γελοῦσε ὁ παππούς! Πόσο μ' ἀγαποῦσε! Νὰ μὴν πεθάνῃ τώρα, νὰ γλυτώσω; Κάτω, ἐκεῖ κάτω στὸν μπαξέ, τί πρασινάδα ποῦ εἶταν! Πήγαῖνα κ' ἔτρωγα ἐρίκια. Ἄγουρα τὰ διάλεγα καὶ μ' ἄρεζαν. Ὅχι! κι ἀπὸ τὸ παράθυρο νὰ σκύψω νὰ διῶ, δὲν τὰ βλέπω πιά τὰ δέντρα καὶ τίς πρασινάδες. Εἶναι νύχτα παντοτεινὴ γιὰ μένα. Ἀχ! τί καλὸς, τί ὠραίος ποῦ εἶναι ὁ ἥλιος!

Δὲ θέλω! Δὲ θέλω!

Κάτασπρο τὸ πρόσωπό μου στὸν καθρέφτη. Φαίνεται πῶς θὰ πεθάνω μὲ τέτοιο τρόπο· θὰ χτυπᾶ, θὰ χτυπᾶ ἡ καρδιά μου, ὥσπου νὰ πιαστῇ ἡ ἀναπνοή μου. Πιάνεται. Ὁ Χάρος μὲ πλάκωνει. Τὸ κεφάλι μου θὰ γίνῃ φλόγα.

Τέσσερις.

Νὰ σκοτώσω κανέναν κ' ἔτσι νὰ γλυτώσω.

Πρέπει νὰ πεθάνῃ ὁ μουσαφίρης.

Νά, τώρα, γρήγορα θὰ πιαστῇ καὶ τὸ κεφάλι μου. Ἰδρος, κρύος ἰδρος μὲ περεχύνει. Ἀροῦ πιαστῇ καὶ τὸ κεφάλι μου, δὲ θὰ νοιώθω τίποτις πιά, δὲ θὰ νοιώθω τὸν πόνο. Θὰ ψυχομαχῶ.

Νὰ φωνάξω, νὰ βρῇ κανένας! Δὲν ἔχω φωνή.

Νὰ σηκωθῶ, νὰ τρέξω, νὰ φύγω. Δὲν μπορῶ.

— Ἐχω πιστόλι στὸ σερτάρι.

Τέσσερις καὶ κάρτο.

Θέλω νὰ καθίσω ἡσυχά στὸ κρεβάτι, νὰ μετρήσω τὰ καρδιοχτύπια μου ἓνα ἓνα, ὥσπου νὰ σωθῶνε. Νὰ κάμω κουράγιο. Τί νὰ παλέψω τώρα; Ἐγινε πιά τὸ κακό. Σὲ λίγη ὥρα...

Εἶναι σὰν τὰ κύματα ποῦ τρεμοπηδᾶνε. Φούσκωσε ἡ θάλασσα καὶ θὰ μὲ πνίξῃ.

Λίγο λίγο.

Πόσο ἔχω ἀκόμη;

Νὰ τελειώσῃ αὐτὸ τὸ βάσανο πιά. Ὅταν πεθάνω, θὰ πεθάνῃ κι ὁ φόβος μαζί μου. Ἐτσι θὰ γλυτώσω.

Ποῦ κοιμᾶται ὁ μουσαφίρης;

Τέσσερις ἡμῖς.

Νὰ σηκωθῶ! Νὰ πολεμήσω! Κάπου νὰ πάω. Νὰ βγῶ ὅξω ἀπὸ τὸ σπίτι, νὰ μὴν εἶμαστέ μέσα δεκατρεῖς. Μούδιασε ἡ καρδιά μου καὶ δὲν μπορῶ. Εἶμαι τοῦ Χάρου. Δὲ θὰ μὲ λυπηθῇ καὶ κανένας. Γίνεται νὰ πεθάνω, ποῦ ἔχω τόσα νὰ κάμω, πῶς ἔχω τόσα στὸ νοῦ μου; Ὅχι! τέτοιο ἄδικο δὲν μπορεῖ. Σηκώνουμαι καὶ παλέψω καὶ σκοτώνω. Ὁ καταραμένος ὁ μουσαφίρης! Ἐχω δύναμη ἀκόμη. Νοιώθω πῶς ἔχω. Θὰ σηκωθῶ. Νὰ πεθάνῃ αὐτός, νὰ ἡσυχάσουμε ὅλοι. Νὰ μποῦν ὅλα σὲ τάξη.

Ἀχ! ἂς μπορούσα μόνο νὰ κουνήσω τὸ πόδι!

Νὰ σκοτωθῶ, νὰ τελειώσῃ;

Μ' ἐπίασε, μ' ἐπίασε ὁ Χάρος καὶ μὲ βαστά.

Πέντε παρὰ κάρτο!... »

Εὐπνησα τότες μὲ τὰ σωστά μου. Εἶταν ἡ ὥρα ὀχτώ. Εἶχα φανταστῇ στὸν ὕπνο μου μέσα πῶς ζυπνοῦσα. Κοντέβουν τώρα δέκα χρόνια ποῦ εἶδα τὸ φοβερὸ αὐτὸ τόνειρο καὶ τόγγραφα ἀμέσως τὸ πρωί, νὰ τὸ θυμοῦμαι. Τί καλὰ ποῦ περνοῦσαμε τότες στὸ σπίτι μας στὴν ἐξοχή! Ζοῦσε ὁ καλὸς μου ὁ παππούς. Πρόπερσι πέθανε ὁ κακημένος, ἐκατὸ χρονὸ γέρος. Δὲν εἶμαστέ στὸ τραπέζι δεκατρεῖς, ὅταν ἔρχεται ὁ μουσαφίρης.

Παρίσι, 1891.

ΨΥΧΑΡΗΣ

Ἀθηναϊκὴ ἡχώ

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ καιρὸς εἶχε τραπῇ ἐπὶ τὸ ψυχρότερον. Τὸ ἀνῆγγειλε καὶ ἡ «Νέα Ἐφημερίς» δι' ἐνὸς διαφοριδίου ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα μόνον ὁ συντάκτης τῆς ἡξέυρει νὰ σκὰρὸν ἡτόσον εὐμορφα. Ἡ λογικὴ ἡ ὁποία διέπνεε τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος διαφοριδίου ἡτο αἰσιόδοξος ὅσον καὶ ἀκαταγώνιστος. Κάθε ἐποχὴ μὲ τὴν θερμοκρασίαν τῆς—ἐλεγε. Τὸ καλοκαίρι πρέπει νὰ κάμνῃ ζέστην· τὸν χειμῶνα πρέπει νὰ κάμνῃ κρύον. Ἀλλὰ μήπως τώρα ἔχομεν χειμῶνα. Ἀρα πρέπει νὰ κάμνῃ κρύον. Εἶδατε ἀπλούστερον ἀλλὰ καὶ ἐνθαρρυντικώτερον συλλογισμόν; Τὸ κατ' ἐμέ, αὐτὸς μ' ἔκαμε νὰ μὴ θεωρήσω τὴν μεταβολὴν μὲ πολὺ δυσμενὲς ὄμμα, ἂν καὶ ἐρρίγησα πολὺ καὶ ἐθύμωσα περισσότερον μὲ τὴν ἀπροσδόκητον χαριτολογίαν ἐνὸς φίλου μου, ὁ ὁποῖος τὴν ἀναποδίαν τοῦ καιροῦ συνέκρινε πρὸς ἐκείνην γνωστοῦ μας φίλου, γέροντος πλέον ἀλλ' ἐρωτευμένου νεανικώτατα, καὶ ἠναγκάστην νὰ περιπλανηθῶ κάμποσιν ὥραν εἰς τὰ ὕψη τῆς Νεαπόλεως, τὰ πολὺ ἀναπεπταμένα εἰς τὸν ἄνεμον, ἕως οὗ εὗρω τὴν οἰκίαν ἐνὸς Χαραλάμπου ἐροτάζοντος τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Καὶ διὰ νὰ μὴ παρέλθῃ ἡ εὐκαιρία... καλέ, δὲν εἶπαν καὶ δὲν ἔγραφαν ὅτι ἐτελείωσε πλέον τὸ ζήτημα τῶν ὁδῶν καὶ τῶν ἀριθμῶν καὶ ὅτι εἶνε ἐν τάξει; Μάρτυς